

XX. reál- és humántudományi Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencia (ETDK)

Kolozsvár, 2017. május 18–21.

ÉLETMESÉK - Szövegalkotás

fejlesztése digitális történetmeséléssel

Szerző:

Bagosi (Pop) Éva-Katalin

Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia és Neveléstudományok Kar
Óvodai és Elemi Oktatás Pedagógiája Szak, III. év

Témavezető:

dr. Demény Piroska egyetemi docens,

Babeş – Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Pszichológia és Neveléstudományok Kar
Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet

Tartalom

I. Elméleti megalapozás	5
1.1. A szövegalkotás helye az anyanyelvi nevelésben	5
1.2. A fogalmazástanítás célja, feladatai	6
1.3. A fogalmazástanítás elméleti modelljei	7
1.4. A fogalmazástanítás lépései	9
1.5. A fogalmazások értékelése	10
1.6. A fogalmazástanítás módszerei	11
1.6.1. A kreatív írás, mint a szövegalkotási készség fejlesztésének módszere	11
2. Digitális történetmesélés	13
2.1. Honnan ered a digitális történetmesélés?	13
2.2. Hétmilliárd digitális történet	13
2.3. Digitális történetmesélés lépésről lépésre	14
II. A kutatás ismertetése	17
II.1. A kutatás tárgya és céljai	17
II.2. A kutatás hipotézisei	18
II.3. A kutatás stratégiája	18
II.4. A vizsgálati populáció bemutatása	19
II.5. A kísérleti design	20
II.6. A kísérletben alkalmazott eszközök	21
II.6.1. A preteszt eredményeinek feldolgozása	21
II.6.2. A fejlesztő program bemutatása	24
Irodalomjegyzék	30

Bevezetés

„Mondj egy tényt, és tanulok.

Mondd meg az igazat, és elhiszem.

De mesélj, és ez élni fog a szívemben örökre.”

~ indián közmondás ~

Az általános iskola kezdő szakaszában a nevelési folyamat egyik legfontosabb feladata az alapkészségek kialakítása, hogy a gyermek élményeket szerezzen a világról, figyelemmel kövesse az őt körülvevő dolgokat és történéseket, ezekre később visszaemlékezzen és tapasztalataiból új dolgokat is létrehozzon. Ez kulcsfontosságú a gyermek későbbi tanulmányi teljesítményére nézve, és hosszú távon befolyásolja az élethosszig tartó tanulás folyamatában. Az egész életen át tartó tanulás különböző kompetenciákat igényel, amelyek közül kettőt emelnék ki. A két kompetencia, mely jelen dolgozat alapját is képezi az anyanyelvi kommunikáció, feltétele annak, hogy megértsük az olvasott és hallott szöveget, kifejtsük véleményünk és kommunikáljunk másokkal, és a digitális kompetencia, hogy megismerjük a legfontosabb számítógépes alkalmazásokat, használjuk ki a rendelkezésünkre álló információforrásokat. Valamennyi kulcskompetenciát (anyanyelven és idegen nyelveken folytatott kommunikáció, matematikai és digitális kompetencia, a tanulás elsajátítása, szociális és állampolgári kompetenciák, kezdeményezőkézség és vállalkozói kompetencia, kulturális tudatosság és kifejezőkézség) egyformán fontosnak kell tekinteni, hiszen mindegyik hozzájárulhat a sikeres élethez a tudásalapú társadalomban (Falus - Vajnai, 2012).

A romániai anyanyelvi nevelés tanterve az alsó tagozat III. és IV. osztálya számára a szóbeli és írásbeli szövegalkotást különböző kommunikációs helyzetekben általános fejlesztési követelményként jelöli meg. A folyamatosan fejlődő szövegértési és szövegalkotási képességek teszik lehetővé, hogy a gyermek képes legyen különböző céllal, környezetben és módon létrejött szövegek megértésére, elemzésére és kritikai feldolgozására, önállóan alkotson szöveget a beszédhelyzet és a hallgatóság igényeinek megfelelően (Demény, 2009). Az írásbeli szövegalkotás pozitívan hat a kommunikációs kompetenciák, valamint a kognitív képességek fejlődésére. Hisz egész életünkben szöveget alkotunk. Szöveget alkotunk, amikor beszélgetünk valakivel, amikor beszámolót tartunk vagy éppen levelet írunk valakinek. Ezért már kisiskolás korban fontos a kommunikációs kultúra, ezen belül a szövegértés – szövegalkotás kompetenciaterület eredményes fejlesztése a későbbi sikeres tanulás érdekében. Fontos, hogy a kisiskolás kreativitását és szövegalkotó készségét úgy fejlesszük, hogy ő is élvezze, élményszerű

legyen számára, és szívesen tevékenykedjen. Fontos, hogy a mindennapos iskolai gyakorlatban nagyobb teret engedjünk a cselekvéses tanulásnak, hogy a hangsúlyt a hagyományos ismeretközpontú oktatásról a kompetenciákra helyezzük át, hogy a tanulók közelebb kerüljenek az alkalmazásképes, használható tudás megszerzéséhez.

A kisiskolás gyermek önkifejezését a digitális történetmeséléssel kapcsoljuk össze. A digitális média lehetőséget nyújt arra, hogy kapcsolatba lépjünk másokkal, megosszuk gondolatainkat, kifejezésre jutassuk kreativitásunkat. A digitális történetmesélés egy olyan módszer, amelyben az alkotó saját történetét mondja el saját hangján és ezt általában saját képeivel illusztrálja. A módszer hatékonysága abban rejlik, hogy segítségével a történetmesélés egyszeri és pillanatnyi élménye egy olyan kreatív alkotói tevékenységbe ágyazódik be, ahol a személyes élmény közösségivé válhat, s jó alapot adhat az egyéni hang, vélemény, valamint a kritikai gondolkodás formálódásához. Jean Burgess szerint, abban rejlik a módszer nagyszerűsége, hogy kis tapasztalattal vagy tapasztalattal egyáltalán nem rendelkező személyek is készíthetnek nagy hatású történeteket (Hobbs & Moore, 2015).

A kutatás célja olyan fejlesztő program kidolgozása, amely segíti a gyermek önkifejezését, szövegalkotó készségét és a digitális kompetenciáit is. A cél, hogy a digitális történetmeséléssel elősegítsük a gyermekek fogalmazáskészségének fejlesztését, ezen belül a tématarast, címszöveg összefüggésének megvalósítását, helyesírást, rendezett külalak és kívánt terjedelem elérését, valamint túlnyomóan összetett mondatok használatát. Nem elhanyagolható a digitális kompetencia fejlesztése sem, illetve az empátikus készség fejlesztése saját életmesék által. Samu Ágnes (2004) szerint inkább a személyes hangvételt igénylő szövegtípusok által érhető el megfelelő eredmény. Felhívja a figyelmet arra, hogy az írásgyakorlatoknak fontos szerepük van a személyiség fejlődésében.

A kutatásban választ keresek arra, hogy a digitális történetmesélés módszerének alkalmazása során fejlődik-e a gyermekek szövegalkotó képessége, vagyis a kreatív írásgyakorlatok pozitív hatással vannak-e a gyermekek szövegalkotó képességére.

I. Elméleti megalapozás

1. Az írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése

1.1. A szövegalkotás helye az anyanyelvi nevelésben

Az anyanyelvi nevelés feladata az értelmes, kifejező beszéd, az írás, olvasás igényes használatának és az ehhez szükséges képességeknek a fejlesztése. Ápolja az anyanyelvi örökséget, felkészít a különböző kommunikációs helyzetekben való aktív részvételre, fejleszti az önálló tanulás képességét.

A fogalmazás az a tevékenység, amely révén érzelmeinket, gondolatainkat, szóban és írásban kifejezzük. A szakemberek különböző szemszögből megközelítve a fogalmazást különböző módon értelmezik. Egyesek közlő-, kifejező-, fogalmazóképeségként, mások a szövegalkotás képességeként, készségeként definiálják. A szövegalkotási képesség, egy olyan többtényezős, problémamegoldó nyelvi tevékenység, amely a szöveg megtervezésének és rögzítésének együttesét jelenti. A fogalmazási tevékenységben olyan képességek működnek együtt, mint a gondolkodási, nyelvhasználati és együttműködési képességek. E képességek a mondanivaló összegyűjtésében, logikus elrendezésében, nyelvi megtervezésében nyilvánulnak meg.

A fent említett képességek mellett a szövegalkotási tevékenység az írásos kommunikációval összefüggő általános és speciális ismereteket, illetve a a szöveg felépítéséhez szükséges nyelvtani, helyesírási összetevők készségszintű használatát igényli. Kiemeljük a kézírás, nyelvhasználati, valamint a verbális gondolkodás készségeit. E képességek, ismeretek és készségek, melyek egy új képességet alkotnak, a fogalmazóképeséget, többségét az alsó tagozatos tanulók az anyanyelvi nevelés tananyagának elsajátításával együtt szerzik meg. Az együttműködési képesség a játékhoz, a sportos, csoportos tevékenységekhez, a szóbeli kommunikációhoz, míg a gondolkodási képesség a problémamegoldáshoz elengedhetetlen. A szövegalkotás közben használt készségelemeket működtetve olyan más készségeket és képességeket is fejlesztünk, amelyeket a tanulók felhasználhatnak más tevékenységek alkalmával.

A szövegalkotás integrálja a különböző területeken megszerzett ismereteket, hozzájárul más képességek fejlődéséhez, az értelmes és hatékony kommunikáció fejlesztéséhez. Összetettségéből kifolyólag fontos szerepe van az iskolai képesség- és személyiségfejlesztésben

is. Mindamelllett, hogy a fogalmazás a különböző tantárgyak különböző részterületeiről származó képességeket integrálja, elsődlegesen mégis, mint az anyanyelvi tevékenység jellemezhető (Antal, 2008).

1.2. A fogalmazástanítás célja, feladatai

A fogalmazástanítás célja a tartalmas, helyes és stílusos beszédre való nevelés, a kifejezőképesség fejlesztése, a mindennapi kommunikációs igényeket kielégítő szövegalkotásra való felkészítés. A célok között szerepel a logikai ítéletek, az egyre bonyolultabb és logikusabb gondolkodást tükröző nyelvhasználat fejlesztése. Fontos cél a szókincsbővítés, hisz hiába léteznek nagyszerű gondolatok, ötletek, ha a tanulók nem tudják őket szavakba önteni, másokkal megosztani. A szövegalkotás jelentős eszköz a különböző gondolkodási műveletek és képességek fejlesztésére, elősegíti a felfedezést, az új tudás létrejöttét.

A fogalmazástanítás feladata kettős. Egyrészt a tanulók már meglévő ismereteinek és készségeinek hasznosítása, továbbfejlesztése, figyelembe véve a tanulók életkori sajátosságait, egyéni adottságait, tehetségét. A tanulók magukévá kell tegyék a jelek és szabályok együtteséből alkotott nyelvből annyit, amennyi szükséges és elegendő ahhoz, hogy megértsék mások szóbeli-írásbeli közlését, és saját gondolataikat, érzéseiket képesek legyenek közölni. A másik feladatcsoport a szövegtervezés, - szerkesztés és a megszóvegezés tanítását jelenti, hogy a tanulók mondanivalójukat olyan módon tudják szöveggé szerkeszteni, hogy azok gondolataikat, érzéseiket a legpontosabban és leghatásosabban tudják leírni (Magassy, 1995).

A fogalmazástanítás speciális feladatai figyelembe veszik a tantervi követelményeket is. A közlés tudatának kialakítása és fejlesztése a közlési helyzet összetevőihöz való igazodást, az olvasó iránti figyelmességet és attitűdöt, mellyel mondanivalóját az olvasó számára alakítja, a beleélőképességet jelenti. A különböző anyaggyűjtési, elrendezési, tervezési módszerek gyakoroltatása különböző közléshelyzetekben a mondanivaló tervezését segíti a kommunikációs szándékhoz igazítva. A fogalmazástanítás feladata megismertetni, gyakoroltatni az olyan szövegtípusokra, mint a mese, leírás, levél, jellemző

szövegszerkesztési technikákat, ismertetni a bevezetés, tárgyalás és befejezés szerepét a szövegben.

A stílusfejlesztés a megadott témához, műfajhoz, mondanivalóhoz alkalmas szóhasználat gyakoroltatását, a nyelvi leleményesség, az egyéni közlés mód kialakítását jelenti. A szövegjavítás, az önellenőrzés segíti a tanulókat, hogy felfedezzék helyesírási, nyelvhelyességi, nyelvtani hibáikat. Feladat a figyelem tudatos megosztásának a fejlesztése, hiszen a fogalmazás megírásának elengedhetelen feltétele a szövegtervezés, a szerkesztés és rögzítés összehangolása, amely megvalósíthatatlan a diverzív figyelem működése nélkül (Adamikné, Kálmánné, Kernya, - H. Tóth, 2006).

1.3. A fogalmazástanítás elméleti modelljei

Az iskolában használt, hagyományos fogalmazási modell a címből indul ki, a mondanivaló átgondolásával, elrendezésével, a vázlat létrehozásával és ennek bővítésével, a nyelvhelyesség ellenőrzésével, a hibák kijavításával jön létre. A kognitív pszichológiában Linda Flower és John Hayes rekurzív fogalmazási modellje, de Beaugrande interaktív modellje, Carl Bereiter és Marlene Scardamalia írásstratégia- modellje a szövegalkotást folyamatként értelmezik.

Flower és Hayes rekurzív modellje a jártas írók fogalmazási folyamatai alapján gyűjtött adatok alapján tanulmányozza és azonosítja a kezdő szövegalkotók lehetséges problémáit, valamint a fogalmazás folyamatát a hosszútávú memória és a fogalmazási részfolyamatok kapcsolatára építi. A szerzők a fogalmazás folyamatát három részfolyamatra bontják: tervezésre, megformálásra és átdolgozásra. A tapasztalattal rendelkező írók sokkal több időt fordítanak a tervezésre, gyakrabban átírják a már elkészült szöveget, mint a gyakorlatlan szerzők. A tervezés a célok megfogalmazását, alakítását feltételezi, amely meglehetősen különböző a tapasztalt és a kezdő írók esetében. Anyaggyűjtéskor az író előhívja a hosszútávú memóriájából a fentebb meghatározott céloknak megfelelő gondolatokat, kiválasztja a legmegfelelőbbeket, vázlatba rendezi őket. E gondolatok a megformálás részfolyamatában leírt szöveggé válnak, melynek finomítására, csiszolására az átdolgozás során kerül sor. Az író felülvizsgálja, módosítja írását annak érdekében, hogy minél pontosabban, érthetőbben tudja átadni gondolatait. Flower és Hayes a fogalmazási képesség fejlődését a tapasztalt írókra jellemző módszerek elsajátításában és alkalmazásában látja.

De Beaugrande interaktív fogalmazás modellje az írásbeli szövegalkotás fejlesztésekor a szóbeli szövegalkotást és szövegértést tartja kiindulópontnak, és azokat a szinteket és elveket írja le, amelyeken végighaladva a közölni kívánt tartalom lineáris, mások számára közölhető szöveggé alakul. Szerinte a szövegalkotásban természetesnek kellene venni a hibák jelenlétét, és ezen hibák kiküszöbölésével kellene a jó szöveg elérése felé haladni. De Beaugrande a fogalmazást egyféle kiegyenesítési folyamatnak tekinti, amikor az író sorba rendezi gondolatait. Ebben a modellben a folyamatok a mélyebb szintektől haladnak a felsőbb szintek felé. A célok kidolgozása, a szöveg típusának meghatározása a legmélyebb szinten történik. A következő szint a kulcsfogalmak aktiválása, amikor az író összegyűjti, kiválogatja és elrendezi azokat a gondolatokat, melyeknek alapvető szerepük lesz a szöveg megvalósításában, és a befogadót is segítik majd a szöveg megértésében. A szöveg mélyreható képe, a gondolatok csiszolása a fogalmi kidolgozás szintjén történik, amit a tartalom végső finomítása követ, a nyelvi kifejezés szintjén. De Beaugrande modelljének utolsó szintjei a frázisok és hangok/betűk linearizációja.

Bereiter és Scardamalia írásstratégia- modellje a fogalmazási képesség fejlődését, a kezdő, fiatal írókra jellemző tudás-elmondó, illetve a tapasztalt, felnőtt írókra jellemző tudás-átformáló modellt írja le. A szerzők a gyerekek asszociatív szövegűzésével a felnőttek problémamegoldó stratégiáját állítják szembe. A tudás-elmondó modellben a címről eszébe jut valami a gyerekeknek, és ez az ötlet lesz a következő gondolat kiindulópontja. A gyerek tulajdonképpen mondatról mondatra halad a gondolataival, és nem alakítgatja újra és újra a megírandó szöveget. A szöveg létrehozása megtörténhet szűk memóriakorlátok között is, nincs szükség célkitűzésekre, tervezésre. A tudás-átformáló modellben a felnőttek írás közben többször átfogalmaznak, újragondolnak mondatokat, folyamatosan átformálják közölnivalójukat. A tapasztalt, felnőtt írók, mivel automatizálták az olyan alacsonyabbrendű feladatokat, mint a helyesírás, központosítás, hatékonyabban tudnak összpontosítani mondanivalójuk elrendezésére és kidolgozására, mint a gyakorlatlan írók, akiknek figyelmét elvonja a helyesírási szabályoknak megfelelő szöveg leírása.

Bereiter és Scardamalia szerint a szövegalkotás legfelsőbbrendű modelljében a tudás átrendezése, átformálása valósul meg, melynek eredményeként új gondolatok születhetnek meg (Molnár, 1996).

1.4. A fogalmazástanítás lépései

A szövegalkotás lebontó, analitikus folyamat: egy gondolat, mondanivaló, amelyet úgy kell szavakba önteni, hogy a címzett megértse és élvezze. Ezt követi a részletek kidolgozása, a mondatok egymáshoz fűzése, ami már a szintézis. A fogalmazás összetettebb, mint néhány, egymást követő mondat. Egy fogalmazásóra minden szakaszában fontos a motiváció kialakítása, ami lehet egy jó szöveg, egy film vagy rajzfilmrészlet, egy olyan eszköz, amely felébreszti a tanulóknak a közlési vágyat. Egy fogalmazás a következő lépések sorozatából épül fel: témakiválasztás, címadás, anyaggyűjtés, a mondanivaló megtervezése- elrendezése a címhez igazodva (vázlat készítés), a fogalmazás megírása, önellenőrzés. A fogalmazástanítás folyamatát gondosan meg kell tervezni, helyet adni a gyakorlásnak, a pontos céladásnak, az önálló munkának és a szabad témaválasztásnak egyaránt.

A téma kiválasztása az első, meghatározó lépése a fogalmazásnak. Ha olyan témát választunk, amelyről a tanulónak van mit írnia, közel áll hozzá, érdeklő és van róla véleménye, amely figyelembe veszi a tanuló életkori sajátosságait, nagy mértékben befolyásolja a fogalmazás tanulását.

Nagy gondot kell fordítanunk az anyaggyűjtésre, ami alsó tagozaton még a pedagógus irányításával történik az önálló gondolatok, ötletek összegyűjtésének, rendszerezésének érdekében. A tanulók anyagot gyűjthetnek tapasztalataikból, élményeikből, megfigyeléseikből, olvasmányaikból, emlékeikből, elképzeléseikből. Törekednünk kell arra, hogy a tanulók elsajátítsák mindazon ismereteket, nyelvi eszközöket, melyek nélkülözhetetlenek mondanivalójuk élményszerű átadásához. Ebben a fázisban a tanulóknak számos gondolatuk, élményük van. Több, mint amennyit a fogalmazásban felhasználnának, ezért a témát leszűkítjük a címadással. A cím legyen tartalomváró, irányítson az írás megértésében, sugalljon valamit előre a történetből, a szereplőkről, a helyszínről. A következő lépés a fogalmazástanítás folyamatában a mondanivaló megtervezése – elrendezése, a vázlat készítése. A vázlat a szöveg szerkezeti váza, meghatározza mi kerüljön a szövegbe, rögzíti az események sorrendjét, segíti a gondolatok részletesebb kifejtését. A vázlat elkészítését az összegyűjtött anyag rendezése, a jelentős és jelentéktelen információk szétválogatása, a jelentéktelenek elhagyása követi.

A fogalmazás megírása „az ember legtermészetesebb igényének ad lehetőséget a kibontakozásra, hogy élete, munkája során támadt gondolatait, érzelmeit másokkal közölhesse” (Kerékgyártó 1961:3). Itt alakul ki a szöveg szerkezeti felépítése, itt dönti el a tanuló hogyan tagolja mondanivalóját, mit tartalmazzon a bevezetés, tárgyalás és a befejezés. A bevezetés rövid, és célja, hogy felkeltse az érdeklődést, készítse elő az események megértését, mutassa be

a szereplőket, a történet helyszínét, időpontját, okát. Ez az a rész, ahonnan ki kell derülnie, miről szól a fogalmazás. A fogalmazás legterjedelmesebb része a tárgyalás, amelyben a fontos események aprólékosabban vannak bemutatva. Az események sorozatát a befejezés zárja, amely összegzi a történetet, véleményt, tanulságot, érzelmet tartalmaz.

A fogalmazástanítás utolsó fázisa az önellenőrzés. Olvasva papírra vetett gondolatait, a tanulóban kialakul a kritikai gondolkodás is: a címről szól-e az írás, nem tért-e el a tárgytól, valóban azt írta le amit akkor gondolt, helyes-e a tagolás, arányos-e a bevezetés, tárgyalás és befejezés terjedelme, megfelelő-e a helyesírás, olvasható-e, érzéseit az arra alkalmas szavakkal sikerült-e átadnia az olvasónak.

A fogalmazástanítás eredményességét meghatározó tényezők: az ihlet, erős közlési vágy, a téma, a szókincs és szabályismeret, az anyaggyűjtés módjainak változatos alkalmazása, az óra megfelelő légköre, az alkalmazott munkaformák, az értékelés, a sikerélmény.

1.5. A fogalmazások értékelése

Az értékelés a fogalmazás folyamatának egyik legbonyolultabb alkotóeleme. Törekednünk kell a tanulók önértékelési képességének kialakítására, ezért mindig az önellenőrzéssel indítjuk, amikor a tanuló átolvassa, kijavítja helyesírási hibáit. A fogalmazások értékelése hat, rögzített szempont alapján történik. Ezek az értékelési szempontok, melyek figyelembe veszik a tantervi követelményeket: a tartalom, a szöveg szerkezete, a nyelvhelyesség, a helyesírás, a külalak és a terjedelem. A tartalom értékelése az anyaggyűjtést, a mondanivalót, annak hitelességét, a relevanciát minősíti. Ellenőrizzük, hogy a fogalmazás releváns-e, arról szól-e, mint amit a címe ígér. Ha a tanuló rossz címet adott fogalmazásának, vagy nem vette figyelembe a címet közölnivalója kialakításakor, beszélhetünk a relevancia teljes hiányáról, a gondolatmenet töréséről. A tartalmon belül vizsgáljuk a haladási logikát, azt hogy a gondolategységek között érvényesül-e logikai sorrend, az események időrendi sorrendben követik-e egymást.

A szöveg szerkezete és stílusa egyidőben születik, ugyanis a közölnivaló megszerkesztése és annak leírása párhuzamosan megy végbe. értékeljük a szöveg makroszintű elrendezését, hogyan valósul meg a részek összefüggése, a belső koherenciáját, a bekezdések felépítését. A részek összefüggésének feltétele, hogy a bevezetés előkészítse a tárgyalást, a tárgyalás pedig következtessen a befejezésre. A stílus egy komplex tényező, amely magába foglalja az adott helyzetnek megfelelő hangvételt, a nyelvi kifejezést, annak választékosságát. A helyes stílus ismerve a magyarosság, a pontosság, a szép stílusé a természetesség, a hangulatosság

(Adamikné és mtsai, 2006). A nyelvhelyesség az írott nyelv szabályainak betartása, a külalak értékelése pedig magába foglalja az íráskép rendezettségét, olvashatóságát, a jelek elrendezését, a betűnagyságok arányosságát, egyenletességét.

Egy fogalmazást nem könnyű feladat értékelni. A pedagógus saját elvárásai, értékrendje szerint minősít, számbaveszi a fogalmazás érdemeit- tévedéseit, ezek alapján véleményt mond, útmutatást ad a folytatáshoz. Nem létezik jó vagy rossz fogalmazás, mindegyik valamiben más, mindegyik tartalmaz egyéni megoldásokat, személyiségjegyeket.

1.6. A fogalmazástanítás módszerei

A fogalmazástanítás módszerei közül megemlíjtük:

- logikai – reprodukciós módszer, mintakövető, kötött témájú és szerkezetű
- szabad fogalmazás – spontán, kötetlen
- logikai–stilisztikai irányzat – témaválasztás, előkészítés szabadon választott, fogalmazás kötött
- kommunikációs szempontú fogalmazás – kommunikációs feladat, probléma megoldás, spontán és kötött elemekkel

1.6.1. A kreatív írás, mint a szövegalkotási készség fejlesztésének módszere

Hogyan lehet mindenki életét kreatívabbá tenni? Hogyan lehet hétköznapijainkat megtölteni csodákkal és izgalmakkal? Habár a személyes kreativitás nem feltétlenül vezet hírnévhez, vagyonhoz, képes mindennapi élményeinket élénkebbé, élvezhetőbbé tenni. Ha kreatívan élünk száműzzük az unalmat és minden pillanat új felfedezést ígér. A kreatív élet felé tett első lépés a kíváncsiság és az érdeklődés. A gyermekek előnyben vannak a felnőttekkel szemben, kíváncsiságuk egy állandó fénysugár, amely bármit megvilágít (Csíkszentmihályi, 2008).

Az oktatásban egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek arra, hogy a tanulók olyan feladatokkal szembesüljenek, melyek próbára teszik problémamegoldó és kreatív képességeiket. A tanító segítheti a kreatív írást, olyan légkört biztosítva, ahol a fogalmazást író tanulók szabadon fejezhetik ki önmagukat. A tény, hogy tetszésük szerint írhatnak, hogy képzeletük szabadon szárnyalhat motiválja őket, hogy mondanivalójukat minél kreatívabb módon öntsék szavakba (Tóth, 2011).

A kreatív írás, olyan írásgyakorlat, amely a különböző műfajokban való alkotás szabályait törekszik megtanítani változatos, értékelő, kritikai módszerekkel. Cél, hogy az író idővel képes legyen elszakadni az elsajátított szövegszerkesztési szabályoktól, és olyan új produktumot hozzon létre, amely sokmindent elárul a személyiségéről, gondolatvilágáról, kreativitásáról. A gondolatok és az ötletek írás közben alakulnak. A kreatív írás különbözik a szabad fogalmazástól, amikor is a tanulók szabadon választhatják meg a témát. A kreatív írásfolyamat legfontosabb része a tervezés, amely gyakran ötletbörzéssel kezdődik, majd a tanulók csak azokat az ötleteket tartják meg, amelyek megfelelnek közölnivalójuk tartalmával. A tervezés után a szövegalkotás következik, a gondolatok szavakba öntése. A szöveg átdolgozásakor, a tanuló az olvasó szerepébe képzelve magát, eldönti, hogy sikerült-e megvalósítania írói szándékát, érthető-e, érdekes-e az általa alkotott szöveg.

A kreatív írás tanulóorientált, középpontjában a tanuló szabad asszociációi, érzései, személyisége áll. A kreatív írás lehetőséget nyújt a csoportban való írásra, támogatja a kommunikációs és együttműködési készséget. A kreatív írásban elmerült tanuló flow-élményben részesül. A flow az a jelenség, amikor a tudat harmonikusan rendezett, és magának a tevékenységnek a kedvéért szeretnénk folytatni azt, amit éppen csinálunk (Csíkszentmihályi, 2008).

A kreatív írás fontos szerepet kap a tehetségfejlesztésben. Az igényesebb szöveg, a bonyolultabb nyelvhasználat, lehetővé teszi a gondolkodás mélyebb szintjeinek elérését. A gondolkodás egy komplex folyamat, melynek működéséhez olyan részképességek szükségesek, mint a logikus gondolkodás, az ítélőképesség, ok-okozati viszonyok feltárása. A kreatív írás folyamatában a gondolkodás valamennyi szintjét tudatosan működtetjük. Elengedhetetlen feltétele a módszer eredményességéhez, hogy a tanulók számukra érdekes témákról írassanak, különféle műfajokban és kommunikációs helyzetekben (Czimer- Balogh, 2010).

2. Digitális történetmesélés

2.1. Honnan ered a digitális történetmesélés?

A történetmesélés hagyomány, tudás- és emlékmegosztás. Olyan élőszavas kifejezési mód, amely egyformán fontos a mesélő és a hallgató számára, és megosztja egy személy, egy család, egy közösség történetét különféle csoportok, kultúrák, korosztályok között (Bán- Nagy, é.n.). A digitális történetmesélés 1994-ben látott napvilágot az Egyesült Államokban. Az első történetmesélők Ken Burns, Dana Atchley, Joe Lambert és Daniel Meadows voltak, akik létrehozták a Center for Digital Storytelling nevezetű alkotóműhelyt, ahol a digitális történetmesélés módszerét lehet elsajátítani háromnapos workshopokon. A módszer originalitása abban áll, hogy a digitális technológia segítségével, mindennapi emberek válnak amatőr szerzőkké, és számukra fontos történeteket mások számára is hozzáférhetővé tesznek (Lanszki, 2015).

Atchley volt az, aki elsőként tanította ezt a módszert, és számtalanszor mesélte el személyes élményeit képekkel és hangokkal illusztrált történeteken keresztül közönség előtt. Daniel Meadows volt az, aki kidolgozta a digitális történetmesélés alapelveit, mely szerint egy ilyen történetet 180-320 szóban, 15- 25 kép segítségével, filmes effektek és zene nélkül mesélhetünk el. A digitális történetmesélés számos országban elterjedt, de világszerte a személyességen és a digitális technológiák használatán alapszik.

2.2. Hétmilliárd digitális történet

Mindenki vágyik arra, hogy valamilyen nyomot hagyjon maga után. A digitális történetmeséléssel bárki megtalálhatja a saját hangját, mindenki elmondhatja a benne rejtőzködő, el nem mondott történetét. A módszer segít személyes élményeinket a digitális technológia alkalmazásával szavakba önteni, képek és rajzok segítségével mások számára is elmesélni. Az eredmény egy saját hanggal kísért, személyes fotókra épülő, két percnyi kisfilm. A módszer hatékonysága abban rejlik, hogy személyes és őszinte, és nem csak saját történetünket mondhatjuk el, hanem meghallgathatjuk, megnézhetjük másokét is. A digitális történetek megérintik a szívet, ihletnek és közösséget teremtenek.

Mi a digitális történet?

- egy lineáris én- elbeszélés, mert van eleje, közepe és vége, és levonja a következtetéseket,
- autobiográfiai narratíva, élettörténeti elbeszélés,
- identitáskonstrukció, az alkotó saját tapasztalait, életének meghatározó eseményeit történeté formálja és megosztással a közösség előtt felvállalja. Minden egyes szám első személyben elmondott történet, bepillantást enged személyes világunkba, tökéletes lehetőség arra, hogy tudatosan gondolkozzunk önmagunkról.
- empátia- és kapcsolatteremtő környezet, a személyes elbeszélés felébreszti az együttérzés élményét a közönségben,
- virtuális társadalmi üzenet, a történetek a világhálón megosztva eljutnak a hallgatósághoz, akik véleményt mondanak, tovább terjeszthetik.

Az elmúlt évtizedben szinte mindenki számára elérhetővé váltak a digitális technológia eszközei, ezért a digitális történetek igen nagy számban fordulnak elő. Kis terjedelmük alkalmassá teszi őket arra, hogy az emberek végignézzék őket, megosszák a közösségi felületeken, sőt, reflexióképpen elkészítsék saját digitális történetüket.

Lambert (2012) a következőképpen fogalmazott: „van hét milliárd ember a Földön, ha mindenki megcsinálta a maga digitális történetét, én elégedett leszek”.

2.3. Digitális történetmesélés lépésről lépésre

A digitális történetmesélés olyan filmkészítési és tanulás-szervezési módszer, amely az élő történetmesélés ősi hagyományát összeköti a multimédiás számítástechnikával.

Első lépés a bevezetés, amikor a történetmesélők megismerkednek a módszerrel, a történetek szerkezetével, a filmkészítés folyamatával. A kreatív íráshoz elengedhetetlen az oldott, hangulatos légkör megteremtése. A második lépés, az írás folyamata a történetmesélő körrel kezdődik. A történetmesélő kör célja, hogy egymást támogató, bizalmas légkörben az írókban megfogalmazódjon egy-egy történet, amely filmjük alapjául szolgál. A történetmesélő kör lényege a bizalom, és tagjai nem ítélezhetnek egymás munkái fölött. A kör végére mindenki meg kell találja saját történetét, és el kell készítenie ennek első vázlatát. Az írásra a harmadik lépésben kerül sor, ami tulajdonképpen az a történet lesz, amit majd a mesélő a rögzítéskor saját hangján felolvas. A szöveg terjedelme 180 és 320 szó között kell, hogy mozogjon.

A digitális történetmesélés technikai része, a hangfelvétel rögzítése a negyedik szakaszban történik. Nem egyszerű feladat a mindennapi ember számára a szöveg hangos szóval való felolvasása és rögzítése. Megtörténhet, hogy elégedetlenek vagyunk a hangfelvétellel, nem tudjuk egyszerre felolvasni a szöveget hiba nélkül, de ez nem gond, hiszen a hangvágás segítségével kijavíthatjuk hibáinkat. A digitális történetmesélés egyik alapvető feltétele az érthető, hiteles történetmondás, hisz enélkül a film veszít az értékéből. Ebben a fázisban történik a képek, fotók rajzok, zene és különféle effektusok digitalizálása. Az alkalmazott elemeket óvatosan kell használni, hogy azok ne zavarják a film érthetőségét és annak összhatását.

A kisfilm szerkesztése, vágása az ötödik lépésben történik. A hanganyag hibáit a felvett hang vágásával lehet korrigálni. A megvágott digitális történetet a film elején feltüntetett cím, a megvágott hang, a hozzászerkesztett képek együttese alkotja. Ebben a technikai folyamatban, annak érdekében, hogy jó minőségű digitális film készüljön, fontos szerepe van a kreativitásnak. A digitális történetmesélés utolsó lépése az elkészült kisfilm vetítése és megosztása. A digitális történetek a másokkal való megosztásra születnek, ezért a műhelymunka lezárása a kisfilmek megtekintésével és a mesélők egymásnak adott visszajelzéseivel ér véget.

A digitális történetmesélés folyamata:

- megtalálni a számunkra fontos történetet,
- elmesélni saját szavainkkal, fényképeinkkel,
- megosztani, egymással vagy a közösségi oldalakon bárkivel.

2.4. Digitális történetmesélés az oktatásban

A digitális történetmesélés egy olyan innovatív, komplex nevelési-oktatási módszer, amely tevékenység-központú, és lehetővé teszi a számítógépes anyaggyűjtést, az önértékelést, az önellenőrzést. Világszerte integrálják az oktatás minden területén, a tanítási – tanulási folyamat különböző szintjein. Alkalmas a digitális, a tanulási, a szociális, az anyanyelvi kompetenciák, a kifejezőképesség, az önismeret és az énkép fejlesztésére. A kisfilmek létrehozása közben a tanulók közelebb kerülnek egymáshoz, a tanító is jobban megismeri őket, új készségeket, képességeket fedezhet fel bennük.

A digitális történetmesélésnek számos előnye van. A történetek:

- maradandó jellegűek, így a megszerzett tudás több ideig megmarad,
- kognitív és emocionális folyamatokat váltanak ki az agyban, tehát mindkét félteke működik,
- holisztikusak, kapcsolódnak az ismereteinkhez,
- alkotásuk közben, különféle megfigyelések, tények, jelenségek rendezetlen együttesét alakítjuk át egy olyan egésszé, mely számunkra fontos mondanivalót hordoz,
- alkotásuk is, és hallgatásuk közben is tanulhatunk belőlük, hozzájárulnak az információk mélyebb beágyazódásához,
- segítik más népek és kultúrák megértését,
- fejlesztik az empátiát,
- általuk fejleszthetők az önálló kutatással, az írással, megértéssel kapcsolatos készségek
- fejlesztik a szókinccset, a szövegalkotási képességet, az íráskészséget, az információs műveltséget.

A digitális történetmesélés módszerét egyre több tantárgy használja. Csakis a tanító kreativitásától függ, hogy a hatékony befogadás érdekében hogyan teszi az közvetítendő ismereteket, tartalmakat attraktívabbá.

II. A kutatás ismertetése

II.1. A kutatás tárgya és céljai

Egész életünkben szöveget alkotunk. Szöveget alkotunk, amikor beszélgetünk valakivel, amikor beszámolót tartunk vagy éppen levelet írunk valakinek. Ezért már kisiskolás korban fontos a kommunikációs kultúra, ezen belül a szövegértés – szövegalkotás kompetenciaterület eredményes fejlesztése a későbbi sikeres tanulás érdekében. Fontos, hogy a kisiskolás kreativitását és szövegalkotó készségét úgy fejlesszük, hogy ő is élvezze és szívesen tevékenykedjen. Fontos, hogy a mindennapos iskolai gyakorlatban nagyobb teret engedjünk a cselekvéses tanulásnak, hogy a hangsúlyt a hagyományos ismeretközpontú oktatásról a kompetenciákra helyezzük át, hogy a tanulók közelebb kerüljenek az alkalmazásképes, használható tudás megszerzéséhez.

A kisiskolás gyermek önkifejezését a digitális történetmeséléssel kapcsoljuk össze. A digitális történetmesélés egy olyan módszer, amelyben az alkotó saját történetét mondja el saját hangján és ezt általában saját képeivel illusztrálja. A módszer hatékonysága abban rejlik, hogy segítségével a történetmesélés egyszeri és pillanatnyi élménye egy olyan kreatív alkotói tevékenységbe ágyazódik be, ahol a személyes élmény közösségivé válhat, s jó alapot adhat az egyéni hang, vélemény, valamint a kritikai gondolkodás formálódásához.

A kutatás célja olyan fejlesztő program kidolgozása, amely segíti a gyermek önkifejezését, szövegalkotó készségét és a digitális kompetenciáit is. A cél, hogy a digitális történetmeséléssel elősegítsük a gyermekek fogalmazáskészségének fejlesztését, ezen belül a témataratást, cím-szöveg összefüggésének megvalósítását, helyesírást, rendezett külalak és kívánt terjedelem elérését, valamint túlnyomóan összetett mondatok használatát. Nem elhanyagolható a digitális kompetencia fejlesztése sem, illetve az empátikus készség fejlesztése saját életmesék által. Samu Ágnes (2004) szerint inkább a személyes hangvételt igénylő szövegtípusok által érhető el megfelelő eredmény. Felhívja a figyelmet arra, hogy az írásgyakorlatoknak fontos szerepük van a személyiség fejlődésében.

A fejlesztő program alapja Máté Angi: Volt egyszer egy ... című kötetéből válogatott mesék. A találkozásokon a kísérleti csoport tanulói meghallgatják a mesét (tanári narráció), majd lerajzolják azokat a képeket, amelyeket felidézett bennük a mese. A képek alá beírják a következő fogalmazáskezdést: A „csendről” nekem a következő történet jut eszembe... Ezt az öt - tíz mondatos fogalmazást megírhatják az iskolában is, vagy otthon. A képeket otthon

digitális rajzolással (vagy képek keresésével) digitalizálják. A képsorra (kisfilmre) otthon rámondják azt a rövid, személyes történetet, ami például a csendről – a saját élettapasztalatuk alapján eszükbe jutott.

II.2. A kutatás hipotézisei

Változók: - független változó: kreatív írásgyakorlatok, digitális történetmesélés

- függő változó: gyermekek szövegalkotási készsége, az írásbeli szövegalkotáshoz hozzá-tartozó logikus gondolatmenet, műfaji kritériumok érvényesülése, helyesírás

1. Az életmesék hozzájárulnak a IV. osztályos tanulók szövegalkotásának fejlődéséhez.

2. A digitális történetmesélésnek köszönhetően a kísérleti csoport tanulói szignifikáns teljesítménynövekedést mutatnak a nyelvi készségek fejlődése terén, az írásbeli szövegalkotáshoz hozzá-tartozó logikus gondolatmenet, műfaji kritériumok érvényesülése, helyesírás szintjén, a kontroll-csoport tagjaihoz képest.

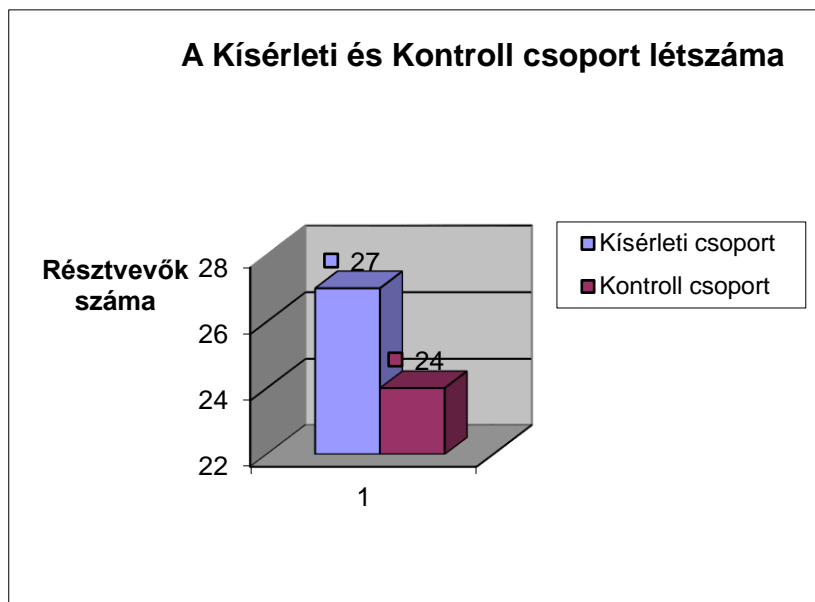
3. A fejlesztést követően a kísérleti csoport tanulói nagyobb fejlődést mutatnak a szövegalkotáshoz tartozó logikus gondolatmenet, műfaji kritériumok érvényesülésének, helyesírás szintjén a preteszthez viszonyítva.

II.3. A kutatás stratégiája

Induktív kutatási stratégiát alkalmazunk. A meglévő feltételekből, a valóságból indulunk ki, a valóságból gyűjtött adatokat elemezve, általánosabb következtetéshez szeretnénk eljutni. Az induktív irányon belül az összefüggésfeltáró stratégiát alkalmazzuk, azt vizsgálva, hogy az írásműhelyekben való dolgozás során, a digitális történetmesélés módszerének használatával fejlődik-e a tanulók írásbeli szövegalkotó képessége, vagyis a független változó milyen hatással van a függő változóra, a tanulók aktív szókincsére, írásbeli szövegalkotó képességére. A kísérlet tulajdonképpen a beavatkozás, melynek befejeztével bebizonyíthatjuk, illetve elvethetjük hipotézisünket.

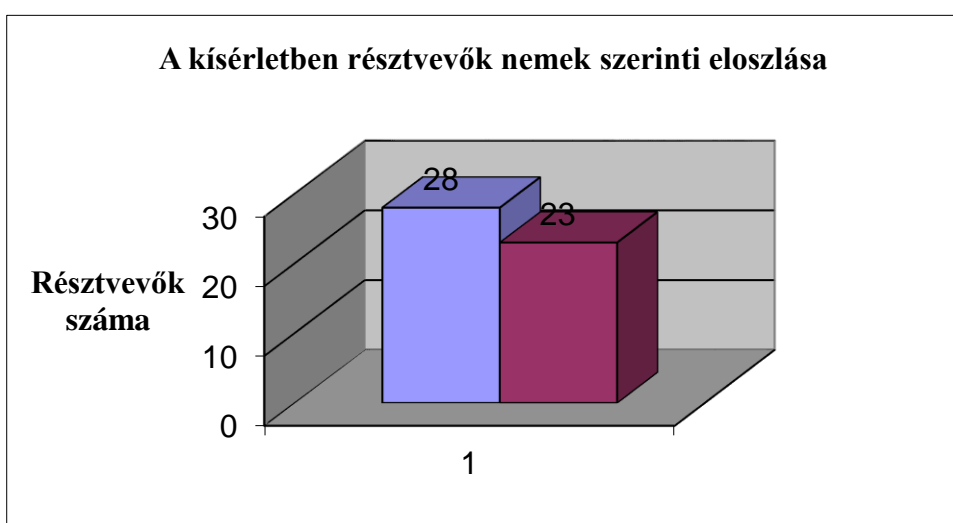
II.4. A vizsgálati populáció bemutatása

Két csoport, egy kísérleti és egy kontroll csoport. Mindkét csoport tagjai, negyedik osztály tanulók. A kísérleti csoportban 27 tanuló vesz részt a beavatkozásban, míg a kontroll csoportban 24. Az 1. ábra a két csoport eloszlását mutatja be:

1.Ábra: A kísérleti és kontroll csoport eloszlása

A kísérleti és a kontroll csoportban összesen 23 lány és 28 fiú van, ami a 2. ábrán látható.

2.Ábra: Az 51 fős minta nemek szerinti eloszlása

II.5. A kísérleti design

	Kísérleti csoport	Kontroll csoport
Preteszt	<p>Időpont: 2017. január 11.</p> <p>Eszköz és módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fogalmazások értékelése megadott szempontok alapján • Torrence kreativitás teszt értékelése <p>(függő változó mérése)</p>	<p>Időpont: 2017. január 11.</p> <p>Eszköz és módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fogalmazások értékelése megadott szempontok alapján • Torrence kreativitás teszt értékelése <p>(függő változó mérése)</p>
Beavatkozás (fejlesztő program)	<p>Időpontok: 10 alkalom</p> <p>Fejlesztő program:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tanítói narráció: Máté Angi mesék meghallgatása • Belső képek lerajzolása • Életmesék megírása • Digitális történetmesélés • Az életmesék bemutatása, értékelése <p>Alkalmanként 50 perc.</p>	<p>Időpontok: 10 alkalom</p> <p>Fejlesztő program:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tanítói narráció: Máté Angi mesék meghallgatása • Életmesék megírása • Belső képek lerajzolása • Az életmesék bemutatása, értékelése <p>Alkalmanként 50 perc.</p>
Posztteszt	<p>Időpont: 2017. május 12.</p> <p>Eszköz és módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fogalmazások értékelése megadott szempontok alapján • Torrence kreativitás teszt értékelése <p>(függő változó mérése)</p>	<p>Időpont: 2017. május 9.</p> <p>Eszköz és módszer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fogalmazások értékelése megadott szempontok alapján • Torrence kreativitás teszt értékelése <p>(függő változó mérése)</p>

II.6. A kísérletben alkalmazott eszközök

Felmérés:

- fogalmazások szempontok szerinti értékelése
- Torrance körök – kreativitás teszt értékelése

Kísérlet:

- Kétcsoportos: kísérleti- és kontroll csoportnak alávetve

Feldolgozó programok:

- SPSS 18 feldolgozó program
- Microsoft Excel statisztikai program

II.6.1. A preteszt eredményeinek feldolgozása

Ahhoz, hogy a módszer hatását mérni és összehasonlítani tudjuk, a módszer bevezetése előtt és után is méréseket kell végeznünk, elő- és utótesztet. Ha az elő- és utóteszt eredményei között eltérés van az utóbbi javára, akkor megállapítható a fejlődés. A preteszt két területet foglal magába. Az első a szövegalkotás területe (tartalom, szövegszerkezet, helyesírás, külalak, terjedelem, nyelvezet), a második a kreativitás területe (originalitás, flexibilitás, fluencia, relatívflexibilitás, átlagoriginalitás).

Az 51 fős minta tagjait vizsgáltuk a kreativitás teszt és a szövegalkotás elemeivel.

		Átlag	Szórás
Teljes minta (N=51)	Kreativitás teszt	5,82	2,41
	Összesen	Összesen	Összesen

1.Táblázat: A kreativitás teszt eredményének értékei az 51 fős mintán

Teljes minta (N=51)	Kreativitás teszt elemei	Átlag	Szórás
	Originalitás	6,80	3,17

2. Táblázat: A kreativitás teszt originalitás és flexibilitás eredményének értékei

Teljes minta (N=51)	Kreativitás teszt elemei	Átlag	Szórás
	Fluencia	13,22	5,74
	Relatív Flexibilitás	0,63	0,15

3. Táblázat. A kreativitás teszt fluencia és relatív flexibilitás értékei

Teljes minta (N=51)	Kreativitás teszt elemei	Átlag	Szórás
	Átlagoriginalitás	0,51	0,075

4. Táblázat. A kreativitás teszt átlagoriginalitás értékei

A kreativitás teszt reliabilitás vizsgálata Cronbach's Alpha-val:

	Kreativitás teszt öt iteme	Szövegalkotás 9 iteme
Cronbach Alpha	r = .745	r = .648

5. Táblázat: Cronbach Alpha vizsgálata a kreativitás teszt 5 itemének és a szövegértésre vonatkozó 9 item értékének a reliabilitására vonatkozóan

A kreativitás tesztre vonatkozó öt változó belső konzisztencia értéke kutatásunkban 0,745 (Cronbach's Alpha), jónak mondható, míg a szövegértésre vonatkozó kilenc változó belső konzisztencia értéke kutatásunkban 0,648 (Cronbach's Alpha) ami elég jónak, elfogadhatónak mondható (lásd 5.táblázat).

Korreláció vizsgálat

		osztályokba sorolhatóság	válaszok száma
osztályokba sorolhatóság	Pearson Correlation	1	.832*
	Sig. (2-tailed)		.000
	N	50	50
válaszok száma	Pearson Correlation	.832*	1
	Sig. (2-tailed)	.000	
	N	50	50

*szignifikáns korreláció 0,01 szinten

Pozitív összefüggés mutatható ki ($r = 0.832$, $p = 0.000$) a fluencia és flexibilitás között, ami arra enged következtetni, hogy ha a fluencia értéke magas, hasonló mértékben a flexibilitás is magas.

		szóhasználat pontossága, szókincs változatossága	egyszerű és bővített mondatok jelenléte
szóhasználat pontossága, szókincs változatossága	Pearson Correlation	1	.322*
	Sig. (2-tailed)		.024
	N	49	49
egyszerű és bővített mondatok jelenléte	Pearson Correlation	.322*	1
	Sig. (2-tailed)	.024	
	N	49	49

*szignifikáns korreláció 0,05 szinten

Pozitív összefüggés mutatható ki ($r = 0.322$, $p = 0.024$) a szóhasználat pontossága és flexibilitás az egyszerű és bővített mondatok jelenléte között.

II.6.2. A fejlesztő program bemutatása

Időpont	Célok	Tartalom
2017. január 31.	<ul style="list-style-type: none"> • A mindennapi beszédhelyzetekben elhangzó irodalmi szövegek globális értése • Kifejezések, állandó szókapcsolatok megértése a hallott szövegben • Rövid elbeszélő szöveg alkotása 	<ul style="list-style-type: none"> • A módszer bemutatása <ul style="list-style-type: none"> - PowerPoint bemutató elkészítésének lépései - hangfelvétel rögzítése és hozzáadása a bemutatóhoz - a film mentése • Ráhangolódás – csengő körbeadogatása, úgy hogy a csengő ne szólaljon meg • Máté Angi: Volt egyszer egy csend – mese felolvasása, megbeszélése <ul style="list-style-type: none"> - a csend egész éven át készülő havat hozó énekére • Fogalmazások megírása • Fogalmazások felolvasása.
2017. február 14.	<ul style="list-style-type: none"> • A mindennapi beszédhelyzetekben elhangzó irodalmi szövegek globális értése • Kifejezések, állandó szókapcsolatok megértése a hallott szövegben • Rövid elbeszélő szöveg alkotása 	<ul style="list-style-type: none"> • Életmesék bemutatása, értékelése • Ráhangolódás – időutazás decemberbe <ul style="list-style-type: none"> - levél az angyalnak, aki azzal a meglepetéssel ajándékoz meg bennünket, amelyre nagyon vártunk - megbeszélése annak, hogy melyek voltak azok a dolgok, amit a legtöbben szerettek

		<p>volna, melyek voltak azok, amelyek csak néhányuknak hiányoztak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Máté Angi: Volt egyszer egy ablak – mese felolvasása, megbeszélése <ul style="list-style-type: none"> - milyen az, amikor egy magányos ablak levelet ír az angyalnak? Hogy társaságra vágyik? Arra, hogy valaki „billentgesse a rézkilincseket, nyissa és csukja az ajtót”, hogy valaki átnézzen rajta, bele a világba. A várva várt ajándék meg is érkezik, hiszen erre való a karácsony: pöttöm pókok derítik jókedvre az ablakot. • Fogalmazások megírása • Fogalmazások felolvasása.
2017. február 21.	<ul style="list-style-type: none"> • A mindennapi beszédhelyzetekben elhangzó irodalmi szövegek globális értése • Kifejezések, állandó szókapcsolatok megértése a hallott szövegben • Rövid elbeszélő szöveg alkotása 	<ul style="list-style-type: none"> • Életmesék bemutatása, értékelése • Ráhangolódás – Félelmeim és vágyaim csoportépítő játék <ul style="list-style-type: none"> - mások elfogadása félelmeivel és vágyaival együtt • Máté Angi: Volt egyszer egy sötétség – meséjéből készített animáció megtekintése, megbeszélése <ul style="list-style-type: none"> - megtudjuk, hogy a sötétség egy mákgubóban él - mákszemekből kékes-lila, lilás-kék ruhát varr, és azzal teríti be a világot, ha útnak indul • Fogalmazások megírása • Fogalmazások felolvasása.
2017. március 3.	<ul style="list-style-type: none"> • A mindennapi beszédhelyzetekben elhangzó irodalmi szövegek globális értése 	<ul style="list-style-type: none"> • Életmesék bemutatása, értékelése • Ráhangolódás – Ötlebörze – Hideg • Máté Angi: Volt egyszer egy hideg – mese felolvasása, megbeszélése

	<ul style="list-style-type: none"> • Kifejezések, állandó szókapcsolatok megértése a hallott szövegben • Rövid elbeszélő szöveg alkotása 	<ul style="list-style-type: none"> • a hideg a város piacán próbálja meg eladni áruit, és soha senki nem vesz tőle egy kicsi toporgást sem, semmi didergést, vagy vacogást • Fogalmazások megírása, felolvasása.
2017. március 10.	<ul style="list-style-type: none"> • A mindennapi beszédhelyzetekben elhangzó irodalmi szövegek globális értése • Kifejezések, állandó szókapcsolatok megértése a hallott szövegben • Rövid elbeszélő szöveg alkotása 	<ul style="list-style-type: none"> • Életmesék bemutatása, értékelése • Ráhangolódás – Tulajdonságbolt <ul style="list-style-type: none"> - a különleges boltban emberi tulajdonságokat lehet adni-venni - megbeszéljük, hogy nem csak pozitív, hanem negatív tulajdonságok is léteznek • Máté Angi: Volt egyszer egy egér – mese felolvasása, megbeszélése <ul style="list-style-type: none"> - a kisegér feledékenységének következményei: rosszul, nem az évszakoknak megfelelően öltözött, elfelejtette, hogy szomjas, térdéig nőtt a bajsza, végül elfelejtette, hol hagyta el a hangját - beszélgetés a feledékenységről, és ennek következményeiről, ha rendszeresen előfordul • Fogalmazások megírása • Fogalmazások felolvasása.
6. 2017. március 3.	<ul style="list-style-type: none"> • A mindennapi beszédhelyzetekben elhangzó irodalmi szövegek globális értése • Kifejezések, állandó szókapcsolatok megértése a hallott szövegben • Rövid elbeszélő szöveg alkotása 	<ul style="list-style-type: none"> • Életmesék bemutatása, értékelése • Máté Angi: Volt egyszer egy almafa – mese felolvasása, megbeszélése <ul style="list-style-type: none"> - egy almafa, a megtanulja szeretni az őt rágcsáló és csiklandozó kukacokat • Fogalmazások megírása • Fogalmazások felolvasása.

2017. március 24.	<ul style="list-style-type: none"> • A mindennapi beszédhelyzetekben elhangzó irodalmi szövegek globális értése • Kifejezések, állandó szókapcsolatok megértése a hallott szövegben • Rövid elbeszélő szöveg alkotása 	<ul style="list-style-type: none"> • Életmesék bemutatása, értékelése • Ráhangolódás – Pókhálóábra – Barátság <ul style="list-style-type: none"> - pozitív és negatív emberi tulajdonságokat leíró szóképek közül kell kiválasztani a barátságra jellemzőeket, és a barátság szó köré gyűjteni • Máté Angi: Volt egyszer egy virág – mese felolvasása, megbeszélése <ul style="list-style-type: none"> - a mesében egy sárga, kócos virág, egy pitypang és a Nap, akik hasonlítanak egymásra, barátkoznak egymással, együtt beszélgetnek és játszanak - a földben gyökerező, egy helyben álló virág és a folyton mozgásban levő Nap egymás tükörképei, mindaddig, míg a pitypang szirmai le nem hullanak, s bóbíráit le nem tüszenti a Nap • Fogalmazások megírása • Fogalmazások felolvasása.
2017. március 3.	<ul style="list-style-type: none"> • A mindennapi beszédhelyzetekben elhangzó irodalmi szövegek globális értése • Kifejezések, állandó szókapcsolatok megértése a hallott szövegben • Rövid elbeszélő szöveg alkotása 	<ul style="list-style-type: none"> • Életmesék bemutatása, értékelése • Máté Angi: Volt egyszer egy város – mese felolvasása, megbeszélése <ul style="list-style-type: none"> - a város közepén álló lovas király szobra néha elindult sétálni a városba: „elől ment a galamb, utána a korona, aztán a király és legvégül a ló.” - mendegélés közben fagyiztak, egy kalaposboltban mókáztak, és mikor egy nagy postaládához érkeztek

		<p>s nem volt náluk levél, amit bedobhattak volna, “odaálltak a nagy piros láda nyílásához, és sorban belemondtak egy-egy fontos mondatot. Tudták, hogy ezeket a fontos mondatokat aztán a postások széthordják, oda hordják, ahová kellene azok, mert vannak helyek a világban, ahol már évek óta, réges-régen ezekre a fontos mondatokra várnak. A mesehősök egyszerűen örülnek annak, hogy vannak, vagy hogy amire vágnak, egyszer csak valóra válik.</p> <p>- végül visszatértek a tér közepére, és visszarendeződtek egymás hegyére-hátára.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fogalmazások megírása • Fogalmazások felolvasása
2017.április 7 .	<ul style="list-style-type: none"> • A mindennapi beszédhelyzetekben elhangzó irodalmi szövegek globális értése • Kifejezések, állandó szókapcsolatok megértése a hallott szövegben • Rövid elbeszélő szöveg alkotása 	<ul style="list-style-type: none"> • Életmesék bemutatása, értékelése • Ráhangolódás- Találós kérdés <p>Varni még senki se látta, Pedig csupa tű a háta, Gilisztákat gyűjt, ha éhes, Mély álomba merül télen. Ki az?</p> <p style="text-align: right;">(sün)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Máté Angi: Volt egyszer egy sün – mese felolvasása, megbeszélése - a mesebeli sün, aki gubbaszt és muszog, azt szeretné, hogy tüskéi ne szúrjanak

		<p>- a ribizlibokor segít rajta: minden tüskéjére szúr egy szem ribizlit, és így teszi simogathatóvá tüskéit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fogalmazások megírása • Fogalmazások felolvasása
2017. május 5.	<ul style="list-style-type: none"> • A mindennapi beszédhelyzetekben elhangzó irodalmi szövegek globális értése • Kifejezések, állandó szókapcsolatok megértése a hallott szövegben • Rövid elbeszélő szöveg alkotása 	<ul style="list-style-type: none"> • Életmesék bemutatása, értékelése <p>Ráhangelődés- Szólások és közmondások</p> <p>- nyárral kapcsolatos szólásokat, közmondásokat kell párosítani megfelelőikkel.</p> <p>Nem sirat egy rigót egy nyár. Aki nyárban nem gyűjt, télen keveset fűt. Nyáron minden bokor szállást ad. Nyári favágástól, téli kaszálástól Isten őrizzen!</p> <p>Január, február, itt a nyár.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Máté Angi: Volt egyszer egy nyár – mese felolvasása, megbeszélése <p>- a nyár intésétől pirosodni kezd a cseresznye, fagyni kezdenek a fagylaltok, a pipacs szétrázza piros hajait</p> <p>- a nagypocakos nyár hosszú bajszával mindenfelé meleget varázsol</p> <p>- a nyár vonatra száll, és örölt kekszet eszeget málnaszörppel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fogalmazások megírása • Fogalmazások felolvasása.

Irodalomjegyzék

1. Adamikné Jászó A. (2001): *Anyanyelvi nevelés az ábécétől az érettségiig*. Budapest: Trezor Kiadó.
2. Adamikné Jászó A.- Kálmánné Bors I.- Kernya R.- H.Tóth I. (2006). *Az anyanyelvi nevelés módszerei*. Budapest: Trezor Kiadó.
3. Antal S. (2008). *Anyanyelvi nevelés az alsó tagozaton*. Kolozsvár: Kolozsvári Egtetemi Kiadó.
4. Bán D. – Nagy B. (2012). *Digitális történetmesélés a gyakorlatban*.
5. Czimer Gy. – Balogh L. (2010). *Az irodalmi alkotótevékenység fejlesztése*. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége.
6. Demény P. (2009). *Anyanyelvi nevelés óvodában és elemi osztályokban*. Kolozsvár: Gloria Kiadó.
7. Falus K. – Vajnai. V. (2012). *Kulcskompetenciák fejlesztése*. Budapest: Oktatókutató és Fejlesztő Intézet.
8. Fülöp M. (2010) . *Kézikönyv a Fogalmazás munkafüzet használatához*. Celldömölk: Apáczai Kiadó Kft.
9. Kerékgyártó I. (1961). *A fogalmazás tanítása*. Szeged: Tankönyvkiadó Vállalat.
10. Molnár E. (1996). A kognitív pszichológia három fogalmazás-modellje. *Magyar Pedagógia* 2: 139–156.
11. Molnár E. (2002). Az írásbeli szövegalkotás. In: Csapó Benő(eds.): *Az iskolai műveltség*. Osiris Kiadó, Budapest, 193–216.
12. Tóth L. (2011). *Képességstruktúrák és iskolai teljesítmény*. Debrecen: Didakt Kiadó